

BERETNING 2018

Med nøglerne til skolen overdrog Rikke Forchhammer mig også skolens arkiv. En flyttekasse med elevbøger, gæstebøger, gamle regnskaber og brevvekslinger. Jeg bladrede det hurtigt igennem og faldt tilfældigt over en brevveksling mellem skolens tidligere forstandere Harald Engberg og Søren Bald. Engberg havde været til repræsentantskab tilbage i slut 80'erne eller start 90'erne. Det havde været en fornøjelse, lod han forstå, men han var dog bekymret for, at livet på højskolen risikerede at blive for "hyggeligt". Hver gang jeg ser højskoler – nogle gange os selv inklusiv – der markedsfører sig som "et frirum" eller "en pause", tænker jeg på den brevveksling.

Det skal selvsagt være hyggeligt at gå på højskole, det skal være festligt, livfuldt, muntert, ja hyggeligt, men det skal ikke først og fremmest være hyggeligt. Vi må insistere på at være andet og mere end konkurrencestatens hyggelige sanatorium. Vi må – helt i tråd med Krogerups arv og idé – holde fast i, at vi først og fremmest, med Hal Kochs ord, er en 'vækkelsesskole'. Selvsagt ikke i religiøs eller ideologisk forstand, intet ligger mig fjernere, men sådan at forstå, at vi skal sætte i gang, inspirere og animere til ansvar, engagement og involvering. Krogerup skal, sat på formel og dermed selvsagt alt for forsimplet, ikke være et frirum, men et handlerum. Vi skal være skole for dem, der vil forstå, forandre og formidle samfund og samtid; en skole hvor livsoplysning og demokratisk dannelse trives side om side, og hvor alle, unge som ældre, der er nysgerrige på verden og føler ansvar for den, er velkomne.

Hvorfor Krogerup

Hvis Krogerup er svaret, hvad er så spørgsmålet? Krogerup Højskole blev oprettet for at værne om og udvikle demokratiet. Den fascistiske trussel skulle mødes med demokratisk uddannelse af ungdommen. Og her skulle det moderne menneske, stadig mere fri af traditioner og konventioner, have et rum til at diskutere eksistentielle spørgsmål. Spørgsmålet er, hvad Krogerup er svaret på i dag? Dette spørgsmål har været udgangspunktet for drøftelse af Krogerups nutid og fremtid i bestyrelsen i det forgangne år.

Skolen er lovmæssigt forpligtet på "undervisning og samvær", hvis hovedsigte er "livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse". Og i Krogerups eget værdigrundlag hedder det, at Krogerup Højskole virker "for styrkelse af demokrati og udvikling af menneskers almene dannelse, hvor alle evner sættes i spil". Vi er, som det kan læses, både i lovtekst og værdigrundlag højt oppe i helikopteren, og spørgsmålet er selvfølgelig, hvordan omsætter vi lovkrav og skolegrundlag i praksis; hvilke udfordringer skal skolen være en del af svaret på i dag?

Denne diskussion, som i det forgangne år er blevet taget i bestyrelsen, må starte med en drøftelse af samfund og samtid. For Krogerups DNA er netop at være i dialog med samfund og samtid. Vi beskæftiger os, som Hal Koch formulerede det, med "det, der vender udad mod det fælles". På baggrund af drøftelser med bestyrelsen vil jeg her – før jeg redegør mere udførligt for skolens kurser, økonomi m.m. – pege på tre kerneopgaver.

Natur, klima og miljø

Opgaven for Krogerup er nu, som ved højskoles åbning, at stille eleverne ”ansigt til ansigt med virkeligheden, deres egen virkelighed”. Og skal man forholde sig til den virkelige verdens virkelige problemer i dag, så springer især én udfordring lige i ansigtet: Klimaet, miljøet og naturens tilstand. Arter uddør, temperaturerne stiger, vejrfænomenerne bliver stadig voldsommere og forurening truer livskvaliteten. Vi er, som Barack Obama formulerede det, den første generation, der kan mærke klimaforandringerne og den sidste, der kan gøre noget ved dem. Den opgave, at inspirere til ansvar og handling i forhold til klimakrisen, bør Krogerup Højskole, med udgangspunkt i vores arv og idé, tage del i. En skole, hvis udgangspunkt det er, at vi, med Hal Kochs ord, beskæftiger os ”med det, der er derude”, altså det omgivende samfund, må og skal forholde sig til tidens væsentligste spørgsmål. Krogerups ambition må være, at eleverne tager herfra bevidste om deres ansvar og – væsentligst – i stand til og med mod på at handle derefter.

Krogerup Højskole var først i højskolebevægelsen med udviklingen af et demokratisk dannelsesbegreb. Det kan vi være stolte af, men den demokratiske dannelse kan ikke længere stå alene – tiden kalder på udviklingen af et grønt dannelsesbegreb. Krogerups ambition må således være, med udgangspunkt i et nyt grønt dannelsesbegreb, der rummer, viden, handlekompetencer og kærlighed til naturen, livsunderet om man vil, at fungere som en trædesten for de unge ind i arbejdet for en grøn omstilling.

Demokratisk resignation

Hal Koch beskrev indsigtfuldt i *Hvad er Demokrati* (1946), at demokratiet aldrig lever i kraft af love og paragraffer, det lever i og ved levende mennesker. Demokrati kræver, kort sagt, mere end en demokratisk forfatning, det kræver engagement, deltagelse og politisk selvtillid af dets borgere. I dag som tidligere er demokratiet udfordret. Udfordret af fake news, totalitære idéers fremmarch på tværs af kontinenter og af en medievirkelighed, der forvandler politik fra deltagersport til tilskuersport. Blot for at nævne nogle eksempler. Men den måske største trussel er resignationen og håbløsheden, idéen om at det ikke nytter at engagere sig, at politik i bredeste forstand er noget for de andre.

K.E. Løgstrup har, i tråd med skolens værdier, beskrevet hvordan demokratiet står og falder med, at nok borgere evner og ønsker at tage et initiativ og ”kender sig medansvarlige for, hvad der sker i samfundet, og har selvtillid”. Krogerups mission må nu som tidligere være at fremelske ansvarlighed for og kærlighed til verden; at give eleverne redskaber til at agere som samfundsborgere, og – ikke mindst – at fylde eleverne med selvværd og mod til at tage del i det politiske i bredeste forstand.

Ubehaget i tiden

Stadig flere unge har det psykisk dårligt. Historien er den samme, om man taler med højskolelærere, ungdomspræster eller psykologer; flere og flere unge har ondt i livet. Spørgsmålet, der melder sig, er selvfølgelig: hvorfor? Og hvad gør vi ved det voksende psykiske ubehag?

Ofte forklares ubehaget med et voksende pres på de unge, og ja, fremdriftsreform, uddannelsesloft og karakterbonusser virker nok ikke befordrende for livskvaliteten, og det kan kun hilses velkomment, at den politiske opbakning til reformerne synes at smuldre. Men samtidig med at vi kritiserer uddannelsesreformerne, hvis modus operandi er at stresser og presse de unge, må vi også diskutere de utilsigtede konsekvenser af en stadig mere accelereret frigørelsesproces. Fri af traditioner, familieband og tro er den enkelte nok fri men også ensom – og med ensomheden følger oftest en angst. Som den unge danske digter Caspar Eric skriver i sin nyeste udgivelse *Alt hvad du ejer*; du kan ”gøre lige hvad der passer dig/men det føles ikke som frihed”.

Den tyske sociolog Andreas Reckwitz formulerer sig anderledes, men i sin fremragende nye bog *Singulariteternes samfund* peger han indsigtfuldt på, at vi har skabt et samfund, hvor det singulære, enkeltstående og autentiske hyldes, mens det almene og almindelige nedvurderes. Den strukturelle frihed synes at være slået om i kulturel tvang; en fordring om at udleve sit eget autentiske jeg, ofte gennem forbrug og medieret selvfremstilling på de sociale medier. I et sådan narcissistisk klima leves livet ikke, det kurteres, og resultatet bliver, at medmennesker og medborgere forvandles til publikum.

Højskolens opgave bliver i det lys, hvor rodløshed, narcissisme og forbrug er dominerende samtidsmarkører, at bistå eleverne med at bygge bro mellem friheden og forpligtelsen – men vel at mærke den selvvalgte forpligtelse. Krogerup skal, i et sådan kulturelt klima, som jeg også formulerede det i min tiltrædelseskronik i Kristeligt Dagblad, understøtte, at eleverne forlader skolen forankringsparate, med et rodnat og – ikke mindst – en horisont af vigtige spørgsmål.

Hverdag og drift på Krogerup

Og nu ned fra helikopteren og tilbage på skolen. Krogerup Højskole udbyder for nuværende syv hovedfag; Storbyens Puls, Foto, Film, Serier & Dokumentar, Verden Brænder (Sydafrika), Verden Brænder (Mexico), Journalistik & Medier og Crossing Borders. Fra efteråret 2019 ændres Verden Brænder Mexico til Europa Brænder, og vi introducerer vores nye grønne hovedfag Jordan Kalder, der ligger helt i tråd med bestyrelsens drøftelse af Krogerups sigtelinjer for de kommende år. Derudover udbydes der ugekurser sommer, efterår og jul/nytår. Kurser der i 2019 vil blive arrangeret med bl.a. Aarstiderne, Louisiana og Aarhus Universitetsforlag.

Skolen har i 2018 haft 119,78 årselever mod 118,28 i 2017, 122,46 i 2016, 106,59 i 2015 og 95,25 i 2014. På forårsholdet 2018 var der 107 elever, og på efterårsholdet 2018 var der 101 elever, hvoraf det store flertal var på hele forløbet. Skolen har i 2018 gennemført følgende korte kurser: Sommer på Krogerup (uge 26), I lyst og nød (uge 27), Tænkepauser (uge 28), to familiekurser (uge 29 og 30), PÅNY (uge 32), Gensynsweekend (uge 32), Når Naturen Kalder (uge 42), samt jule- og nytårskurserne (uge 51 og 52). Vores nye efterårskursus med Danmarks Naturfredningsforening lå ikke blot godt i forlængelse af vores nye fokus på klima og miljø, det var også en deltagermæssig succes, som vi håber at gentage i 2019. Desuden udmærkede jule- og nytårskurserne sig ved igen i år at være propfyldte. Udover skoledriften har vi haft held med at styrke udlejningsaktiviteterne til glæde for skolens økonomi.

Apropos økonomi, skolen har de seneste år brugt betydelige midler på renovering og istandsættelse. Således blev der i 2017 renoveret for 5,8 mio. kr., mens der i 2018 er blevet renoveret for 6,7 mio. kr., hvilket betyder at der nu er nye tage, nye døre og vinduer i store sal, lille sal og pejsestuen, nye badeværelser samt nyt tag på hele elevfløjen. Alt i alt er der de seneste fire år blevet renoveret for 13,3 mio. kr. Det er glædeligt, men trods store investeringer de seneste år kan skolen, hvis ikke det lykkes at få gode kræfter udefra til at bidrage, fortsat se frem til betydelige udgifter i forsøget på at indhente renoveringsbehovet. Hertil kommer, at skolen fra 2019 skal påbegynde afbetaling på en række indtil nu afdragsfrie lån, hvilket understreger behovet for fortsat fokus på ansvarlig drift.

Tak

Slutteligt vil jeg gerne bruge lidt kræfter på tak. Efter repræsentantskabets godkendelse sidste år tiltrådte jeg d. 1. august forstanderstillingen på Krogerup. Det er og har været helt fantastisk og helt fantastisk strabadserende. Men på bundlinjen står, at jeg ikke kunne tænke mig noget andet job; livet fås ikke mere livfuldt end netop her, hvor alvor og leg eksisterer side om side, og jeg føler mig godt taget imod af ansatte, bestyrelse, kursister og venner af skolen. Tusind tak for det.

I det første år er der sket en række ændringer: Vi har etableret nyt grønt hovedfag, samarbejdet med naboerne på Louisiana og Aarstiderne er blevet styrket, køkkenet arbejder om aftenen, vores åbne foredrag er nu primært på dansk, der er etableret nye værelser, og vi har introduceret KrogeHub som en refugiemulighed for kunstnere, politikere, forfattere, m.fl. Hertil kommer nødvendige personaleændringer og omfattende bygningsrenovering, og endeligt har vi erhvervet os et aquaponisk anlæg, som I kan se til repræsentantskabsmødet. Blot for at nævne nogle af forandringerne. Med andre ord, vi har holdt fast i mange af de fremragende fag, kurser og traditioner på skolen, men vi har også tilladt os at tænke nyt. I hele den proces har det været en fornøjelse at opleve, hvordan medarbejdere på tværs af funktioner har bidraget aktivt og idérigt, ligesom medarbejderne skal have stor tak for i forbindelse med forstanderskiftet at have taget ansvar for skolens drift og udvikling.

Og slutteligt vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige tak til Rikke Forchhammer for en professionel og omsorgsfuld overdragelse. Jeg skylder på det personlige plan Rikke stor tak. Men det er ikke kun mig, der skylder Rikke tak. Krogerup Højskole og skolens repræsentantskab skylder Rikke en stor tak for hendes indsats de sidste 10 år; skolen er blevet renoveret, her er elever og kursister, dygtige og dedikerede medarbejdere, økonomien er stabil og Krogerup har et godt rygte. Tak for det, Rikke.